

Posudek vedoucí na bakalářskou práci Mariany Boškové

Dynamika populačního stárnutí ve světě

Katedra demografie a geodemografie, PřF UK

Bakalářská práce Mariany Boškové se zabývá problematikou populačního stárnutí ve světě. Ačkoliv jde o základní téma demografického výzkumu, ke kterému bylo publikováno mnohé, zdaleka nejde o zcela probádanou oblast. Populační stárnutí je fenomén, který se v populačním vývoji světa objevil ve 20. století a je zřejmé, že bude výrazně ovlivňovat pohlavně-věkové struktury populací většiny zemí i v 21. století. Jde tak o téma určitě aktuální a relevantní.

Studované téma je zpracováno se zahrnutím úvodu a závěru v šesti kapitolách na 51 stranách. V úvodu je představeno téma, cíle práce, jsou stanoveny výzkumné hypotézy a je popsána struktura práce, což je pro kvalifikační práce odpovídající. Druhá kapitola se věnuje datům a metodám, které byly pro analýzu dynamiky populačního stárnutí ve světě pro období 1950–2050 využity. Zatímco první část kapitoly popisuje World Population Prospects 2017, který je hlavním zdrojem dat pro tuto bakalářskou práci, druhá část kapitoly specifikuje použité ukazatele: index stáří, index ekonomického zatížení, úhrnná plodnost, naděje dožití při narození a mediánový věk. Popsán je i výpočet směrodatné odchylky, která byla pro jednotlivé ukazatele počítána. S ohledem na studované téma je World Population Prospects 2017 nepochybně odpovídající zdroj dat, nicméně se domnívám, že více pozornosti mohlo být věnováno kvalitě dat a specifikaci střední varianty, která je v analýze využita. Vybrané demografické ukazatele na základě, kterých je dynamika populačního stárnutí hodnocena, jsou nepochybně relevantní.

Třetí a čtvrtá kapitola jsou teoretické. Třetí kapitola se věnuje základní terminologii demografického stárnutí a vymezuje pojmy jako chronologický, prospektivní věk, maximální délka života a dlouhověkost. Zařazení těchto podkapitol považuji za důležité, nicméně v textu není vždy jednoznačně odlišováno mezi individuálním stárnutím a stárnutím populace, ačkoliv jde o odlišné procesy. Čtvrtá kapitola popisuje základní rysy teoretických konceptů, které vysvětlují vývoj počtu obyvatelstva ve světě, tj. Demografickou revoluci, Druhý demografický přechod a Epidemiologický přechod. I v tomto případě lze považovat zařazení těchto konceptů pro studium populačního stárnutí ve světě za odpovídající.

Pátá kapitola je analytická a popisuje vývoj vybraných ukazatelů pro 19 regionů světa. V rámci vývoje ukazatelů jsou porovnány roky 1950, 2015 a 2050 a prezentovány jsou výsledky pro regiony a země s nejvyšší a nejnižší hodnotou daného ukazatele. Text sice není úplně snadno čitelný, což je dáno množstvím hodnot a zemí (celkově bylo hodnoceno 201 zemí), které jsou srovnávány, na druhou stranu je z něj zřejmé, jaký je vývoj demografického stárnutí ve světě ve studovaném období 1950–2050. Ačkoliv je také z výsledků patrné, jak se jednotlivé regiony v procesu stárnutí díky využití směrodatné odchylky liší, za přínosné bych považovala i zařazení různých indexů změny a tempo přírůstku/úbytku, které by pomohly více poukázat na dynamiku studovaného procesu. V této části práce jsou i naznačena možná řešení populačního stárnutí. Poslední kapitola je závěr.

Struktura bakalářské práce je logická, použitá data a metody jsou pro stanovený cíl odpovídající, výsledky jsou až na některé formulační nepřesnosti srozumitelně popsány, ačkoliv nejsou příliš interpretovány. Formální úprava práce nemá výrazné nedostatky, nicméně z protokolu o vyhodnocení podobnosti závěrečné práce vyplývá, že nedostatky jsou v práci autorky se zdroji, což dokládají i některé citace (např. str. 11 přímá citace bez uvedení stránky). Po následné podrobnější kontrole se zjistilo, že některé kapitoly vychází z práce, která však není citována.

Z pozice vedoucí práce nepochybuji o tom, že autorka vynaložila nemalé úsilí při zpracování této práce a že práce splňuje mnohé z požadavků kladené na kvalifikační práce, na druhou stranu neodpovídající práce se zdroji mi nedovoluje bakalářskou práci Mariany Boškové doporučit k obhajobě.

V Praze 11. 8. 2018

RNDr. Olga Kurtinová, Ph.D.